

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Edunvalvontavaltuutus pankkiasioiden hoidossa

Ropponen, Lotta-Noora

2016 Laurea

Edunvalvontavaltuus pankkiasioiden hoidossa

Lotta-Noora Ropponen
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Huhtikuu, 2016

Lotta-Noora Ropponen

Edunvalvontavaltuutus pankkiasioiden hoidossa

Vuosi 2016 Sivumäärä 42

Opinnäytetyön tavoitteena oli vertailla vuonna 2007 säädettyä edunvalvontavaltuutuslakia ja holhoustoimilain mukaista edunvalvontaa keskenään sekä pohtia, miksi edunvalvontavaltuutus on holhoustoimilain mukaista edunvalvontaan parempi vaihtoehto. Edunvalvontavaltakirjalla toimintakykyinen henkilö varautuu asioidensa hoidon järjestymiseen silloin, kun hänen oma toimintakykynsä ei enää riitä sairauden, henkisen toimintakyvynheikentymisen tai heikentynen terveydentilan vuoksi niitä hoitamaan. Toisen henkilön voi valtuuttaa edustamaan itseään taloudellisissa tai henkilöä koskevissa asioissa tai näissä molemmissa.

Edunvalvontavaltuutus liittyy aiheena keskeisesti päivittäiseen työhöni pankissa. Valtuutuksen hyödyistä tulisi kertoa asiakkaille entistä enemmän, sillä ihmisten elinikä on pidentynyt ja samalla heidän varallisuutensa on kasvanut. Valtuutuksen avulla asiakkaat voivat varmistua, että heidän asioitaan hoitaa itse valittu luotettava ihminen.

Opinnäytetyön teoriaosiossa syvennyttiin edunvalvontavaltuutuslakiin ja valtakirjan laatimiseen liittyviin määräyksiin sekä tutkittiin holhoustoimilain mukaista edunvalvontaa ja sen asettamia rajoitteita päämiehen asioiden hoitamiseen liittyen. Maistraatti on asettanut edunvalvontavaltakirjalle hyvin tiukat muoto- ja vähimmäisvaatimukset, joiden tarkoituksena on suojata valtuuttajaa ja hänen oikeuksiaan valtakirjan väärinkäytöksiltä.

Opinnäytetyössä tehtiin kyselytutkimus pankin eri toimialoilla työskenteleville toimihenkilöille sekä lisäksi haastattelin pankin lakimestä edunvalvontavaltakirjojen laatimisesta. Kyselytutkimuksessa selvisi, ettei henkilöasiakaskonttoreissa työskentelevillä toimihenkilöillä ole vielä tarvittavaa tietoa edunvalvontavaltuutuksesta. Tiedonpuutteen vuoksi edunvalvontavaltuutuksesta kertominen on huolestuttavan huonolla tasolla.

Opinnäytetyö tehtiin OP Helsingille. Lähdeaineistona opinnäytetyössä käytettiin edunvalvontavaltuutukseen ja edunvalvontaan liittyvää kirjallisuutta, lakia ja aineistoja sekä pankin sisäistä ohjeistusta.

Avainsanat: edunvalvontavaltakirja, valtuuttaja, valtuutettu ja edunvalvonta

Lotta-Noora Ropponen

Continuing Powers of Attorney bank Transactions

Year	2016	Pages	42
------	------	-------	----

The aim of this thesis was to create a clear conception why a continuing of attorney is a better option than a trusteeship by to the Guardianship Services. By continuing power of attorney a person able to function prepares for organizing his/her conducts in case of reduced functional capacity to illness, weakened mental capacity or impaired health status. Another person can be authorized to mandate principal in economic or personal matters or in the both of them.

The continuing power of attorney is centrally linked to my daily work in a bank. The benefits of the legal proxy should increasingly by inform to customers because people live longer and their property has increased. With a legal proxy customers verify that their conducts are managed by a person that is reliable and selected by the principal.

In the theoretical section the Act of Continuing Powers of Attorney and regulations related to conducting a proxy were studied. In addition, trusteeship by the Guardianship Services Act and its limits connected to managing a principal's conducts were charted. The city administrative court has set strict forms and minimum requirements to the continuing power of attorney aiming to protect the principal and his/her rights in cases of misuse related to the continuing power.

A survey was conducted to the bank offices in different fields of expertize. In addition the lawyer of the bank was interviewed on conducting a Continuing Power of Attorney. The survey showed that the bank officers working in bank offices lack the necessary information on Continuing Powers. Due to lack of information the knowledge on Continuing Powers of Attorney is on a poor level.

This thesis was conducted for Helsinki OP Bank. Literature related to Continuing Power of Attorney and guardianship was utilized as source material as well as legal documents and the bank's internal guidelines.

Keywords: Continuing Power of Attorney, a person conducting proxy, legal proxy, guardianship

Sisällys

1	Johdanto.....	8
2	Edunvalvontavaltuus.....	8
2.1	Edunvalvontavaltuutuksen hyödyt ja haasteet.....	9
2.2	Laki edunvalvontavaltuutuksesta.....	9
2.3	Edunvalvontavaltakirjan laatiminen.....	10
2.3.1	Edunvalvontavaltakirja malleja.....	11
2.3.2	Epäselvät edunvalvontavaltakirjat.....	12
2.3.3	Edunvalvontavaltuutuksen rajoitukset.....	12
2.4	Edunvalvontavaltuutuksen voimaantulo, peruminen ja päättyminen.....	12
2.5	Edunvalvontavaltuutetun oikeudet ja velvollisuudet.....	13
2.6	Viranomaisvalvonnan tarpeellisuus edunvalvontavaltuutuksessa.....	14
3	Holhoustoimilain mukainen edunvalvonta.....	14
3.1	Yleisen edunvalvojan hakeminen.....	14
3.2	Edunvalvonnan muodot.....	15
3.3	Edunvalvojan asema ja tehtävät.....	16
3.4	Viranomaisvalvonta edunvalvonnassa.....	17
4	Edunvalvontavaltuus ja pankkitoiminnan peruspalvelut.....	17
4.1	Valtuuttajan ja valtuutetun pankkiasiointi.....	18
4.2	Valtuutetun tiedonsaantioikeus ja pankkisalaisuus.....	18
4.3	Tilien käyttöoikeudet.....	18
4.4	Tilien avaukset.....	18
4.5	Tilien käyttövälineet.....	19
4.6	Sijoitukset.....	19
4.7	Luoton ottaminen ja vakuuden antaminen.....	20
4.8	Tallelokerot ja asiakirjasäilytys.....	20
5	Kyselytutkimuksesta.....	20
5.1	Yleistä tutkimuksesta.....	20
5.2	Kyselyn tulokset.....	21
5.2.1	Toimihenkilökohtaiset kysymykset.....	21
5.2.2	Toimihenkilöiden edunvalvontavaltuutuksen tuntemus, kysymys 6.....	22
5.2.3	Edunvalvontavaltakirjat pankissa, kysymykset 7 ja 8.....	23
5.2.4	Edunvalvontavaltuutuksen sisältö, kysymys 10.....	24
5.2.5	Edunvalvontavaltakirjasta kertominen, kysymys 11.....	25
5.2.6	Sanalliset vastaukset, kysymys 12.....	25
6	Lakimiehen haastattelu.....	26
6.1	Työnkuva, kysymys 1.....	26
6.2	Edunvalvontavaltakirjan laadinta, kysymykset 2 ja 4.....	26
6.3	Edunvalvontavaltakirja ja asiakkaat, kysymykset 5 ja 6.....	26

6.4	Valtakirjan sisältö, kysymys 7.....	26
6.5	Valtakirjan laatimisen haasteet, kysymys 8.....	27
7	Yhteenveto.....	27
	Lähteet.....	30
	Liitteet.....	33

Lyhenteet

EVVL	Laki edunvalvontavaltuutuksesta 25.5.2007/648
HoITL	Holhoustoimilaki 1.4.1999/442

1 Johdanto

”Miten haluan asioideni hoituvan, jos sairastun vakavasti tai toimintakykyni heikkenee niin, etten pysty asioita itse hoitamaan?” tätä kysymystä jokaisen suomalaisen tulisi iästä ja sukupuolesta riippumatta miettiä hyvissä ajoin ennen kun jotain sattuu. Mikäli henkilö ei ole antanut kenellekään valtuuksia asioidensa hoitamiseen, ei pankki voi pankkisalaisuuden vuoksi luovuttaa kenellekään tietoja toisen pankkiasioita. (OP Taloudessa 2016, 32). Tällöin ajaututaan tilanteeseen, jossa mietitään, miksi en varautunut tähän etukäteen.

Oikeanlaisella edunvalvontavaltakirjalla voi edellä mainitun tilanteen välttää. Pankkiasioinnissa käytettävän valtakirjan tulee olla riittävän yksilöity eli siitä on selvästi käytävä ilmi kuka on valtuutettu ja mitä valtakirjalla on mahdollisuus tehdä. (OP Taloudessa 2016, 32). Valtakirjan muoto- ja vähimmäisvaatimuksista on kerrottu enemmän opinnäytetyön kappaleessa 2.3 ”Edunvalvontavaltakirjan laatiminen.”

Opinnäytetyön tavoitteena on selventää edunvalvontavaltuutuksen ja holhustoimilain mukaisen edunvalvonnan eroja sekä auttaa pankin toimihenkilöitä ymmärtämään miksi edunvalvontavaltuutuksesta kannattaa kertoa asiakkaille yhä enemmän.

2 Edunvalvontavaltuutus

Lähtökohtaisesti jokainen henkilö hoitaa vain omia pankkiasioitaan eikä toisen henkilön pankkiasioista voi saada edes tietoa ilman asianmukaista valtuutusta. Edunvalvontavaltuutuksella kuka tahansa voi varautua etukäteen pankki- ja vakuutusasioiden hoidon järjestymiseen silloin kuin oma toimintakyky ei enää riitä. (OP Taloudessa 2016, 32). Edunvalvontavaltuutuslain 2 §:ssä on tarkat säännökset siitä, mitä asioita valtuutettu on oikeutettu valtuutuksen perusteella hoitamaan (EVVL 2 §).

Edunvalvontavaltakirja laaditaan aina etukäteen ja valtuuttajan on oltava valtuutusta laadittaessa oikeustoimikelpoinen eli hän ymmärtää antamansa valtuutuksen merkityksen. Edunvalvontavaltakirjan laatiminen on liian myöhäistä, jos sairaus on jo iskenyt ja asioiden hoitajaa tarvitaan. (OP Taloudessa 2016, 32).

Edunvalvontavaltuutus tulee lain mukaan voimaan, kun valtuutettu hakee edunvalvontavaltakirjalle vahvistusta kotikuntansa maistraatista. Valtakirjan vahvistaminen vaatii, että maistraatille esitetään alkuperäinen edunvalvontavaltakirja sekä lääkäritodistus tai joku muu selvitys valtuuttajan toimintakyvyn heikkenemisestä siihen asiaan, joita valtuutus koskee. (OP Taloudessa, 32).

2.1 Edunvalvontavaltuutuksen hyödyt ja haasteet

Perinteiseen holhoustoimilakiin perustuvaan edunvalvontaan verraten edunvalvontavaltuus on vaihtoehtona parempi ja joustavampi, sillä se edistää valtuuttajan itsemääräämisoikeuden lisäksi myös oman oikeusturvan toteutumista. Holhoustoimilain säätämä edunvalvonta puuttuu päämiehen itsemääräämisoikeuteen, kun taas edunvalvontavaltuutuksella asiat järjestää etukäteen niin, että asiat tulee hoidetuksi vaikka valtuuttaja ei niitä itse kykenisikään hoitamaan. (Mäki-Petäjä-Leinonen 2007, 15).

Väärinkäytösten riski voi kasvaa edunvalvonnasta kevyemmissä vaihtoehdoissa, ja siksi itsemääräämisoikeuden suojaksi tarvitaan myös henkilön toimintakyvyn suojaamista. Edunvalvontavaltuutuksen suojaamiskeinoina ovat valtakirjan tiukat muoto- ja vähimmäisvaatimukset, voimaantulo vasta kun viranomaiskontrolli on valtuutuksen hyväksynyt sekä maistraatin valvonta. (Antila 2007, 6 - 7).

2.2 Laki edunvalvontavaltuutuksesta

Marraskuussa 2003 alkoi edunvalvontavaltuutuksen valmistelu oikeusministeriön asetusten perusteella. Valmistelun tarkoituksena oli tarkistella 1.12.1999 voimaan tullutta holhoustoimilakia sekä valmistella tarkistuksia lain epäkohtiin liittyen. (HoTL 442/1999). Holhoustoimilain mukaiselle edunvalvonnalle oli tarkoitus kehittää vaihtoehto, jolla toimintakykyinen henkilö voisi valtuuttaa jonkun toisen henkilön hoitamaan asioitaan mahdolliseen toimintakyvyttömyyteensä varautuen. (Antila 2007, 2).

Antilan mukaan itsemääräämisoikeuden toteutumisen kannalta kolmen keskeisintä elementtiä ovat:

- Valtuuttaja nimeää itse valtuutetun tai valtuutetut.
- Valtuuttaja itse määrittelee kaikki ne asiat, jotka kuuluvat valtuutuksen piiriin.
- Valtuuttaja voi itse valtuutuksessaan vaikuttaa siihen, kuinka maistraatin on valvottava valtuutetun toimintaa. (Antila 2007, 5).

Edunvalvontavaltuutuksen valmistelu johti hallituksen esitykseen (HE 52/2006vp), jonka eduskunta hyväksyi 6.2.2007. Edunvalvontavaltuutuksen laki 25.5.2007/648 astui voimaan 1.11.2007.

Edunvalvontavaltuutuslain perusajatuksena on:

- Valtakirjalle on luotava tiukat muotovaatimukset, jolloin valtuuttaja harkitsee valtuutuksen antamista huolellisesti.

- Valtuutus astuu voimaan vasta siinä vaiheessa, kun viranomainen on sen virallisesti vahvistanut. Kyseisellä toiminnalla ehkäistään valtuuttajan hyväksikäytön yrityksiä, estetään valtuutuksen ennen aikainen käyttö, valtuutukseen lisätään kolmansien osapuolien luottamus sekä valtuuttajan lähipiiri saa tiedon.
- Valtuutetun toimintaan saadaan viranomaisvalvonta, jolla ehkäistään väärinkäyttö ja mahdollistetaan turvataso.
- Valtuutus rekisteröidään eli turvataan mahdollisuus saada tieto siitä, kenellä on oikeus toimia päämiehen laillisena edustajana. (EVVL 16 §).

Kansainvälisiä vaikutteita pidetään myös vahvasti edunvalvontavaltuutuslain taustatekijänä. Euroopan neuvoston suositusten mukaan maiden tulisi säännellä oikeudellisia järjestelyjään niin, että toimintakykyinen henkilö pystyisi itse varautumaan mahdolliseen toimintakykynsä heikentymiseen vielä kun se on hänelle mahdollista. Edunvalvontavaltuutus on Suomen lisäksi käytössä myös Englannissa, Walesissa ja Skotlannissa. (Antila 2007, 8).

2.3 Edunvalvontavaltakirjan laatiminen

Edunvalvontavaltakirja tehdään kirjallisesti testamentin tapaan etukäteen ja sen laatimiseen on säädetty tiukat muoto- ja vähimmäisvaatimukset. Valtuuttaja tulee olla valtuutusta laadittaessa oikeustoimikelpoinen ja hänen tulee ymmärtää annetun valtuutuksen merkitys. (OP Taloudessa 2016, 32).

Edunvalvontavaltakirja kannattaa laatia asiantuntijan avustuksella, jotta valtakirjasta tulee varmasti vaatimusten mukainen. Asianmukaisesti laaditulla valtakirjalla voidaan varmistua, että valtuuttaja on antanut omasta tahdostaan valtuutuksen ja valtuutus vastaa hänen oikeuksiaan. (OP Taloudessa 2016, 32).

Edunvalvontavaltuutuslain 6 §:n mukaan edunvalvontavaltakirjassa on käytävä selvästi ilmi seuraavat kohdat:

- 1) Valtuuttamisen tarkoitus
- 2) Missä asioissa valtuutettu on oikeutettu valtuuttajaansa edustamaan
- 3) Valtuuttaja ja valtuutettu
- 4) Määräys, jonka mukaan valtuutus tulee voimaan vasta siinä vaiheessa, kun valtuutettu ei kykene itse sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen tai muun syyn takia huolehtimaan itse asioistaan. (EVVL 6 §).

Valtuutettu voi olla esimerkiksi valtuuttajan sukulainen tai hyvä ystävä, ja häneltä tulee varmistaa suostumuksensa tehtävään valtuutuksen vahvistuttua. Varsinaisen valtuutetun lisäksi on myös mahdollisuus nimetä varavaltuutettu ja toissijaisen valtuutettu. Varavaltuutettu on

henkilö, joka hoitaa valtakirjalla sovittuja valtuutuksia, jos varsinaisesti valtuutettu on tilapäisesti estynyt hoitamaan valtuutusta. Toissijainen valtuutettu on henkilö, joka ottaa valtuutetun tehtävän hoitaakseen jos valtuutettu ei muuten kuin tilapäisesti pysty toimimaan valtuutettuna. (Antila 2007, 27).

Valtuuttaja on voinut valtakirjassaan määrätä valtuutetuille joko samoja tai eri tehtäviä. Mikäli johonkin tehtävään on valtuutettu useampi henkilö, tulee valtakirjasta selkeästi ilmetä ovatko valtuutetut kelpoisia edustamaan valtuuttajaa yksin vai tuleeko heidän edustaa valtuuttajaa yhdessä. Yksikin valtuutettu voi yhteistoimintavelvoitteista huolimatta vastaanottaa valtuuttajan maksuja ja kutsuja, mikäli kysymys on valtuutetun kelpoisuuden piiriin kuuluvasta asiasta. Mikäli valtuuttaja määrää yhden valtuutetun edustamaan häntä taloudellisissa asioissa ja toisen valtuutetun edustamaan henkilöä koskevissa asioissa, on suositeltavaa laatia kaksi erillistä edunvalvontavaltakirjaa. (Antila 2007, 27).

Edunvalvontavaltakirjassa todistajat ovat pakollisia, ja niistä määrätään edunvalvontavaltuutuslain 7 §:ssä. Todistajien on selkeästi merkittävä allekirjoituksensa lisäksi syntymäaikansa ja yhteystietonsa sekä aika ja paikka todistamisen antamiselle. Todistajille ei tarvitse edunvalvontavaltakirjan sisältöä ilmaista, mutta heidän täytyy edunvalvontavaltuutuslain 6 §:n mukaan tietää, että kyseessä on edunvalvontavaltakirja. (EVVL 6 § ja 7 §).

2.3.1 Edunvalvontavaltakirja malleja

Valtakirjamalli 1 on yleinen valtakirjamalli, joka löytyy opinnäytetyön liitteestä 1. Yleinen edunvalvontavaltakirja on muodoltaan hyvin yksinkertainen ja lain vähimmäisvaatimukset täyttävä. Valtakirjaan ei tarvitse valtuuttajan ja valtuutetun allekirjoitusten lisäksi kuin todistajat ja heidän allekirjoituksensa.

Valtakirjamalli 2 löytyy opinnäytetyön liitteestä 2. Valtakirjaan on lisätty lisämääräyksiä sekä määrätty varavaltuutettu ja toissijainen valtuutettu. Varavaltuutettua ja toissijaista valtuutettua ei ole pakko määrätä, mutta se on suositeltavaa siltä varalta, jos on tarkoitus tehdä oikeustoimia. (Maistraatti 2016).

Valtakirjamallissa 2 on mainittu myös osakkeiden myymisestä eikä valtuutettu tarvitse oikeustoimilleen erillistä lupaa maistraatilta, koska siitä on valtakirjassa erikseen mainittu. Valtakirjaan on mahdollista lisätä erillinen maininta, jossa määrätään valtuuttajan luvanvaraisista toimista. Valtuutetulta voidaan valtakirjan mukaan edellyttää lupaa joihinkin tiettyihin määrättyihin oikeustoimiin tai kaikkiin niihin oikeustoimiin, joihin myös holhoustoimilain mukainen edunvalvoja luvan tarvitsee. (HolTL 34 §).

Valtakirjamalliin 2 on lisätty erillinen maininta lahjan antamisesta toiselle. Mikäli valtuuttaja ei ole valtakirjassaan maininnut mitään lahjoittamisesta, ei valtuutettu saa lahjoittaa valtuuttajan omaisuutta kenellekään. Valtakirjaan tulee yksilöidä hyvin selkeästi kenelle valtuuttaja saa lahjoituksen antaa, milloin lahja voidaan antaa, millä perusteella lahjoitus tehdään ja lahjoituksen kohde. (EVVL 18 §).

2.3.2 Epäselvät edunvalvontavaltakirjat

Maistraatti vahvistaa valtakirjan, mikäli se määrämuotoon laadittu. Edunvalvontavaltakirjan sisältöä, järjestyttä tai selkeyttä vaan vahvistaa valtakirjan sellaisenaan. Pankin kannalta katsottuna käytäntö merkitsee, että vahvistetun epäselvän edunvalvontavaltakirjan kohdalla täytyy tarkoin pohtia, uskaltaako valtakirjassa mainittuja toimia toteuttaa. Pahimmassa tapauksessa epäselvä valtakirja voi johtaa tilanteeseen, ettei valtuutusta hyväksytä pankissa ja valtuuttajalle on haettava holhustoimilain mukaista edunvalvojaa. Valtuuttaja ei enää tässä vaiheessa itse kykene selvittämään valtakirjan sisältöä, koska edunvalvontavaltuutus on jo voimassa ja näin ollen edunvalvoja määräys on ainoa vaihtoehto. (OPK lakipalvelut 2008).

Avointa asianajovaltakirjaa tai yleisluontoista valtakirjaa ei myöskään hyväksytä pankkiasioiden hoidossa. Pankki haluaa varmistua valtakirjan aitoudesta ja valtuuttajan tahdosta. (OP Taloudessa 20016, 32).

2.3.3 Edunvalvontavaltuutuksen rajoitukset

Edunvalvontavaltuutuksen kannalta on olemassa muutamia rajoitteita, joista ei voi edunvalvontavaltakirjassa sopia ja ne on edunvalvontavaltuutuslain 2.3 §:ssä selkeästi kerrottu. Mikäli on asioita, joita valtuutettu ei kykene itse ymmärtämään, ei niitä voida valtuutuksessa mainita. Myöskään mitään henkilökohtaisia oikeustoimia ei voi valtuuttaa kenenkään toisen hoidettavaksi. Avioliiton solmiminen, isyyden tunnustaminen, testamentin laatiminen ja -peruminen ovat esimerkkejä henkilökohtaisista oikeustoimista. (EVVL 2.3 §).

Edunvalvontavaltuutuslain 18 §:n mukaan valtuutetulla ei ole myöskään oikeutta lahjoittaa valtuuttajansa omaisuutta, mikäli siitä ei ole edunvalvontavaltakirjassa erikseen mainittu. Valtakirjaan tulee lahjoittamisen liittyvät toimet yksilöidä hyvin perusteellisesti, että ne voidaan tehdä. (Antila 2007, 42).

2.4 Edunvalvontavaltuutuksen voimaantulo, peruminen ja päättyminen

Edunvalvontavaltuutuslain 10.1 § mukaan valtuutus astuu voimaan vasta, kun valtuuttajan kotikunnan maistraatti on edunvalvontavaltakirjan vahvistanut. (EVVL 10.1 §). Holhoustoimilain 26 §:n mukaisesti valtuuttajaa on kuultava hakemuksen johdosta ja vahvistamisen jälkeen edunvalvontavaltuutus merkitään holhousasioiden rekisteriin. (HolTL 26 §). Valtakirjan vahvistaminen edellyttää, että maistraatille esitetään alkuperäinen edunvalvontavaltakirja sekä lääkärinlausunto tai muu selvitys valtuuttajan toimintakyvyn heikentymisestä valtuutettuun asiaan. (OP Taloudessa 2016, 32).

Edunvalvontavaltakirja on mahdollista perua riippumatta siitä, oliko valtakirjaa vielä vahvistettu vai ei. Vahvistamaton edunvalvontavaltakirja on mahdollista perua ottamalla valtakirja pois valtuutetulta, hävittämällä valtakirja tai antamalla kokonaan uusi edunvalvontavaltakirja samaan asiaan liittyen. Ennen valtuutuksen voimaan tuloa edunvalvontavaltakirja voidaan peruuttaa testamentin tapaan. (EVVL 12 §).

Vahvistettu valtuutus päättyy ainoastaan maistraatin vahvistuksella. Maistraatti voi peruuttaa valtuutuksen valtuuttajan hakemuksesta, jos valtuuttaja kykenee ymmärtämään valtakirjan perumisen merkityksen tai jos valtuutettu luopuu tehtävästään. Mikäli valtuuttaja luopuu tehtävästään, on valtuuttajalle määrättävä holhoustoimilain mukainen edunvalvoja. Valtuuttajan kuolema päättää myös automaattisesti valtuutuksen. (EVVL 12 §).

2.5 Edunvalvontavaltuutetun oikeudet ja velvollisuudet

Edunvalvontavaltakirja osoittaa kolmansille osapuolille, mihin valtuutettu on valtakirjan mukaisesti kelpoinen. Lain mukaan valtuutetulle kuuluu huolellisuusvelvoite, kuulemisvelvoite ja salassapitovelvollisuus, joiden ohella hänen tulee huolehtia valtuuttajansa oikeuksista ja edistää hänen etujaan. (EVVL 16 §).

Valtuutetun tulee huolellisuutta silmällä pitäen toimia tehtävässään niin, että oikeustoimen ehdot ovat valtuuttajan edun mukaiset. Hän ei saa rikkoa huolellisuuttaan passiivisuudellaan eli jättämällä valtuuttajan asioita hoitamatta. (Antila 2007, 96).

Edunvalvontavaltuutuksessa kuuleminen tarkoittaa, että valtuutettu on veloitettu kuulemaan valtuuttajaansa ennen tehtäväänsä kuuluvaa päätöksentekoa. Kuulemisessa valtuuttajalta tiedustellaan hänen mielipidettään, mikäli valtuutettu pitää kuulemista tärkeänä. Kuulemisesta ei kuitenkaan saa aiheutua ylimääräisiä järjestelyitä. Valtuutetulla ei ole kuulemisvelvoitetta, mikäli valtuuttaja ei enää kykene ymmärtämään asian todellista merkitystä. (Antila 2007, 97).

Valtuutetulla on oikeus saada valtuuttajasta sellaista tietoa, jotka ovat hänelle valtuutuksen kannalta tärkeitä. Valtuutetun hoitaessaan valtuuttajansa taloudellisia asioita, tulee valtuutetulle pankissa asioidessaan esille tiedonsaantioikeus. Valtuutetulla on tiedonsaantioikeuden nojalla oikeus saada tietoa valtuuttajastaan pankkisalaisuuden sitä estämättä. Valtuutetun pankkiasioiden hoitamista käsitellään tarkemmin opinnäytetyön luvussa 4 ”Edunvalvontavaltuus ja pankkitoiminnan peruspalvelut”.

2.6 Viranomaisvalvonnan tarpeellisuus edunvalvontavaltuutuksessa

Edunvalvontavaltuutuksessa on kyse toisen ihmisen taloudellisen aseman turvaamisesta ja näin ollen valtuutus kuuluu viranomaisvalvonnan piiriin. Holhoustoimilain mukainen edunvalvonta on edunvalvontavaltuutusta huomattavasti valvotumpaa, mutta valtakirjan väärinkäytösten valvomisen kannalta on tärkeää valvoa edunvalvontavaltuutetun toimintaa myös joltakin osin. Edunvalvontavaltakirjassa on voitu valtuuttajan määräyksestä määrittää valtuutetulle normaalia tiukempi viranomaisvalvontaa. (Anttila 2007, 137).

Maistraatin tehtävänä on valvoa valtuutetun toimintaa omaisuusluettelon pohjalta. Valtuutetun tulee antaa holhousviranomaisille kolmen kuukauden kuluessa valtuutuksensa alkamisesta luettelo kaikista niistä valtuuttajan varoista ja veloista, joiden osalta hän valtuuttajaansa edustaa. (Maistraatti 2016).

3 Holhoustoimilain mukainen edunvalvonta

Holhoustoimilain mukaista edunvalvontaa voidaan hakea henkilölle, mikäli hän ei kykene huonontuneen terveydentilansa tai korkean ikänsä vuoksi huolehtimaan omista taloudellisista asioistaan oman etunsa mukaisesti. Edunvalvonnan hakemiselle on olemassa useita syitä, mutta yleisimmät syyt ovat henkilön korkea ikä tai joku vaikea sairaus, jonka seurauksena asioiden itsenäinen hoitaminen vaikeutuu. (Edunvalvonnan tarpeen arviointi 2009).

3.1 Yleisen edunvalvojan hakeminen

Mikäli henkilö ymmärtää edunvalvonnan merkityksen ja hän haluaa määrätä tehtävää jonkun tietyn henkilön, voi maistraatti päättää edunvalvonnasta. Tällöin hakijan tulee tehdä kirjallinen hakemus edunvalvonnasta maistraattiin. Hakemuksessa tulee perustalla edunvalvonnan tarpeellisuus sekä mainita kenet haluaa edunvalvojakseen. (Maistraatti 2016). Viime kädessä kuitenkin käräjäoikeus määrää edunvalvonnan tarpeellisuudesta maistraatin hakemuksen perusteella.

Pankilla on holhoustoimilain 91 §:n mukaan oikeus ilmoittaa henkilöstä, joka saattaa olla edunvalvonnan tarpeessa. Pankkisalaisuus ei estä ilmoituksen tekemistä, mikäli havaitaan, ettei henkilö selviä enää raha-asioistaan itsenäisesti. (Parviainen & Rubanin 2009, 173, 180).

Tilanteessa, jossa henkilö hakee itselleen edunvalvontaa, tulee maistraatin holhoustoimilain mukaan varmistua siitä, että edunvalvontamääräys on hakijalle tarpeellinen ja hakemus on hänen omasta vapaasta tahdostaan tehty. (Mäki-Petäjä-Leinonen 2003, 290). Mikäli maistraatti ei pysty tästä varmistumaan, voi se jättää edunvalvontamääräyksen kokonaan toteuttamatta.

Ikääntyneen henkilön läheiset voivat hakea ikääntyneelle edunvalvontaa, mikäli kokevat edunvalvonnan hänelle tarpeelliseksi. Edunvalvonta hakemuksen voi laittaa vireille henkilön puoliso, lapsi tai läheinen ystävä ja hakemus tulee toimittaa tuomioistuimelle. Hakemuksen jättämisen yhteydessä on mahdollisuus esittää pyyntö, että hakemuksen jättäjä saisi toimia henkilön edunvalvojana. Näin ollen päämiehen asioiden hoitaminen olisi selkeämpää ja helpompaa, koska edunvalvojana toimii hänelle ennestään tuttu henkilö. (Sarvimäki 2010, 210).

Edunvalvojan tehtävä alkaa aina maistraatin tai käräjäoikeuden ratkaisusta. Edunvalvonta voi olla voimassaololtaan joko toistaiseksi voimassaoleva tai määräaikainen. Pankille tieto edunvalvonnasta tulee joko suoraan edunvalvojalta tai väestötietojärjestelmän kautta henkilötietojen päivityksen yhteydessä. (OPK Lakipalvelut 2008).

3.2 Edunvalvonnan muodot

Päämiehellä tarkoitetaan holhoustoimilain mukaan henkilöä, jonka etuja valvotaan hänen huonontuneen terveydentilansa vuoksi. Holhoustoimilain mukaisesta edunvalvonnasta on Suomen edunvalvontajärjestelmän mukaan olemassa erilaisia muotoja, joilla pyritään asteittain rajoittamaan päämiehen toimintakelpoisuutta. Edunvalvoja toimii päämiehen taloudellisten asioiden hoidossa hänen apunaan ja tukenaan eikä edunvalvonta automaattisesti vaikuta päämiehen oman toimintakelpoisuuden rajoittamiseen. Päämies on edunvalvojansa rinnalla oikeustoimikelpoinen niin kauan, kunnes hänen toimintakelpoisuuttaan rajoitetaan. (Välimäki 2008, 29).

Rinnakkaiskelpoisuus on Suomessa vuodesta 1983 lähtien eniten käytetty edunvalvonnanmuoto. Rinnakkaiskelpoisuudessa päämiehen omaa toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja hän on kykenevä hoitamaan asioitaan yhdessä edunvalvojansa kanssa. Tuomioistuimen tulee ottaa päämiehen terveydentila ja suojan tarve erikseen huomioon, kun määrittelevät edunvalvojan kelpoisuutta päämiehen asioiden hoitamiseen liittyen. (Välimäki 2008, 30).

Päämiehen toimintakelpoisuuden rajoittaminen tapahtuu asteittain ja siitä päättää käräjäoikeus, siltä osin kuin se päämiehen etujen suojaamisen kannalta on tarpeen. Holhoustoimilain mukaan toimintakelpoisuuden rajoittaminen edellyttää, ettei päämies kykene itse huolehtimaan taloudellisista asioistaan, hänen varallisuusasteensa, toimeentulosta ja muut tärkeät edut ovat näin ollen vaarassa. Toimintakelpoisuuden rajoittamiseen voidaan ryhtyä, mikäli pelkkä edunvalvonta määräys ei riitä päämiehen etuja turvaamaan. (Mäkinen-Petäjä-Leinonen 2007, 304).

Mikäli toimintakelpoisuuden rajoittaminenkaan ei yksistään riitä päämiehen taloudellisten etujen turvaamiseksi, voidaan tuomioistuimen päätöksen perusteella julistaa päämies vajaavaltaiseksi. Lain edessä vajaavaltaiseksi julistettu henkilö on vain rajoitetusti oikeustoimikelpoinen. Vajaavaltaiseksi julistaminen tarkoittaa, ettei päämiehellä ole minkäänlaista oikeutta omaisuuteensa eikä hän saa itse tehdä sopimuksia tai oikeustoimia. Vajaavaltaiseksi julistamisen perusteella on tarkoitus suojata päämiehen omaisuutta ja varmistaa, ettei hän pysty tekemään taloudellista vahinkoa itselleen. (Sarvimäki 2010, 214).

3.3 Edunvalvojan asema ja tehtävät

Edunvalvojan määräävä taho suorittaa edunvalvojan tehtäviin määrätyn henkilön arvioinnin (HolTL 4-6 §). Holhoustoimilain mukaan edunvalvojaksi esitetyllä henkilöllä tulee olla riittävät tiedot ja taidot edunvalvojan tehtävään liittyen sekä edunvalvojan tehtävän laajuus ja laatu vaikuttavat soveltuvuuden arviointiin. (Kangas 2006, 156).

Holhoustoimilain mukaisessa edunvalvonnassa edunvalvojan tehtävät määrää tuomioistuin tai holhoustoimiviranomainen. Edunvalvoja voi edustaa päämiestään joko kaikissa hänen taloudellisissa ja omaisuuteen liittyvissä asioissa. Joissakin tapauksissa on myös tuomioistuimen määräyksellä mahdollista edustaa päämiestä hänen henkilökohtaisissa yksityisasiassa. (Oikeusministeriö 2013).

Päämiehen toimintakelpoisuutta rajoitettaessa, määräytyy edunvalvojan tehtävän laajuus päätöksen mukaisesti (Välimäki 2008, 72). Edunvalvojan tulee hallinoida päämiehen omaisuutta vain siltä osin kuin se päämiehen etujen suojaamisen kannalta on tarpeen (Sarvimäki 2010, 218).

Mikäli edunvalvoja saa huolehdittavakseen päämieheltä huomattavan omaisuuden, on hänen suositeltavaa laatia omaisuudelle hoitosuunnitelma, jonka maistraatti tai holhoustoimiviranomainen hyväksyy (HolTL 20 §).

Edunvalvoja laatii kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä vuositilin, jonka hän laatii maistraatin tililomakkeelle. Maistraatin pyynnöstä edunvalvojan on toimitettava vuositilin liitteeksi kaikki hänen toimeensa liittyvät tiedostot, asiakirjat ja kuitit. (Maistraatti 2016). Vuositilivelvollisuus koskee ainoastaan niitä edunvalvojia, joiden tehtävään kuuluu päämiehen omaisuuden hoitaminen (HoTL 50 §).

Edunvalvonta loppuu maistraatin päätöksellä. Mikäli maistraatti arvioi, ettei päämiehellä ole enää edunvalvonnan tarvetta, päämies kuolee tai käräjäoikeus vapauttaa edunvalvojan tehtävästään, päättyy edunvalvonta. (Mäki-Petäjä-Leinonen 2007, 391).

3.4 Viranomaisvalvonta edunvalvonnassa

Maistraatin tehtävä holhustoimiviranomaisena on valvoa edunvalvojan kaikkia toimia. Edunvalvojan tulee tehdä kaikki toimintansa lain puitteissa niin, että päämiehen etu on ensisijalla. (Välimäki 2008, 117). Holhustoimen valvonta kohdistuu kahteen osaan. Maistraatin on valvottava, että edunvalvoja hakee tiettyihin oikeustoimiinsa holhustoimiviranomaisen luvan. Heidän on myös tarkkaan valvottava kaikkia edunvalvojan toimia tilivelvollisuuden muodossa. Edunvalvojan tulee laatia vuosittain vuositilin sekä tehtävänsä päätyttyä päätöstilin, jotka hän toimittaa maistraatille. (Mäki-Petäjä-Leinonen 2003, 328).

4 Edunvalvontavaltuutus ja pankkitoiminnan peruspalvelut

Maistraatti vahvistaa edunvalvontavaltakirjan ja valtuuttajan tulee esittää vahvistettu valtakirja pankille. Alkuperäisestä vahvistetusta valtakirjasta tulee tarkistaa valtuutetun oikeus tehdä valtuuttajansa puolesta oikeustoimia. Valtuuttajalle ja etenkin valtuutetulle ei ole aina itsestään selvää, että edunvalvontavaltakirja tulee olla maistraatin vahvistama, jotta se kelpaa pankissa asiointiin. Valtakirjan vahvistus on pankin kannalta todella tärkeää, koska siitä pankki tarkistaa, kenelle edunvalvontavaltuutus on vahvistettu ja kuka on valtuuttajan laillinen edustaja. (OPK Lakipalvelut 2013).

Pankille toimitetusta valtakirjasta tulee tarkistaa, minkälainen edunvalvontavaltuutus on kyseessä. Valtuutus voi olla yleisluontoinen taloudellisten asioiden hoitoon annettu valtakirja, se on voitu tarkasti yksilöidä koskemaan vain tiettyä oikeustointia tai siinä on voitu antaa joitakin rajoituksia asioiden hoitamisen suhteen. (OPK Lakipalvelut 2013).

Edunvalvontavaltakirjaan vedoten valtuutettu voi hoitaa valtuuttajansa pankkiasioita sekä saada tietoa kaikista hänen pankkiasioistaan, mikäli valtakirjassa ei ole minkäänlaisia rajoituksia niihin liittyen. (OPK Lakipalvelut 2013).

Maistraatin vahvistama edunvalvontavaltuutus ei lain mukaan vaikuta valtuuttajan oikeustoimikelpoisuuteen, joten edunvalvontavaltuutuksen antaneella henkilöllä on oikeus hoitaa asioitaan ilman valtuutetun läsnäoloa. Vahvistettu edunvalvontavaltuutus osoittaa valtuuttajan olevan kykenemätön hoitamaan omia taloudellisia asioitaan, joten mikäli valtuuttajan tulee itsenäisesti hoitamaan pankkiasioitaan, tulee niihin suhtautua tapauskohtaisesti pienellä varauksella. (OPK Lakipalvelu 2013).

4.1 Valtuuttajan ja valtuutetun pankkiasiointi

Valtuuttajalla ja valtuutetulla on rinnakkainen toimivalta valtuuttajan asioiden hoitamisessa. Vaikka edunvalvontavaltuutus on astunut voimaan, on valtuuttaja edelleen oikeustoimikelpoinen ja kaikki hänen aikaisemmin antamat valtuutukset ja tilinkäyttöoikeudet jäävät voimaan vaikka samojen asioiden hoitoon olisi nyt vahvistettu edunvalvontavaltuutettu. Valtuutettu voi kuitenkin peruttaa voimassa olevat valtakirjat ja tilinkäyttöoikeudet, jos kokee sen tarpeelliseksi. (OPK Lakipalvelut 2013).

4.2 Valtuutetun tiedonsaantioikeus ja pankkisalaisuus

Edunvalvontavaltuutetulla on valtuuttajansa kanssa samanlainen oikeus saada tietoja valtuuttajan kaikista pankkiasioista. Tiedonsaantioikeus alkaa vasta edunvalvontavaltuutuksen vahvistumisen jälkeen, mutta valtuuttajan pankkiasioista on myös mahdollisuus saada tietoja ennen valtuutuksen vahvistumista, mikäli se on tarpeen. Edunvalvontavaltuutuksen päätyttyä valtuutetulla on oikeus saada tietoja valtuuttajansa pankkiasioista siltä ajalta, kun hän toimi valtuutettuna. (OPK Lakipalvelut 2013).

4.3 Tilien käyttöoikeudet

Jos edunvalvontavaltakirjassa valtuutus koskee taloudellisten asioiden hoitamista eikä sitä ole millään tavalla rajoitettu koskemaan vain jotain yksittäisiä oikeustoimia, voi valtuutettu sopia tilien avaamisesta ja lopettamisesta itsenäisesti pankin kanssa. Valtuutettu voi ilmoittaa pankille kirjallisesti, kuka tai ketkä voivat valtuuttajan tiliä käyttää. (OPK Lakipalvelut 2013).

Valtuuttaja voi myös avata itse itselleen tilin valtuutuksen vahvistumisen jälkeen ja tallettaa sinne varoja, mutta hänelle kannattaa mainita, että valtuutetun kanssa olisi hyvä sopia tilien käytöstä yhdessä. (OPK Lakipalvelut 2013).

4.4 Tilien avaukset

Edunvalvontavaltakirjan perusteella valtuutettu voi avata valtuuttajalleen tilejä, lopettaa niitä sekä antaa käyttöoikeuksia kolmansille osapuolille, mutta hän ei voi siirtää omaa vastuutaan kenellekään toiselle. Käyttöoikeuksia lisätessä on tärkeä ottaa huomioon, ettei kukaan ulkopuolinen pääse käyttämään valtuuttajan varoja väärin. Viime kädessä vastuu valtuuksista on valtuutetulla. (OPK Lakipalvelut 2013).

Edunvalvontavaltuutuksessa suositellaan käytettävän kahden tilin periaatetta. Siinä valtuuttajalla on oma tili, jossa hänellä on omassa käytössään olevat varat sekä lisäksi valtuutetulla on tili, jota hän käyttää valtuuttajan hyväksi laskujen sekä muiden kulujen maksamiseen ja siirtää valtuuttajalle myös käyttörahaa. (OPK lakipalvelut 2013).

4.5 Tilien käyttövälineet

Sekä valtuuttaja että valtuutettu voivat sopia tilinkäyttövälineistä pankin kanssa, mutta valtuuttajan olisi hyvä keskustella yhdessä valtuutettunsa kanssa hänelle sopivista tilinkäyttövälineistä. Edunvalvontavaltuutuksen vahvistumisen myötä, valtuuttaja on lupautunut hoitamaan valtuuttajansa asioita hänen etujensa mukaisesti. (OPK lakipalvelut 2013).

Tilinkäyttövälineisiin, kuten esimerkiksi pankkikorttiin, on mahdollisuus laittaa turvallisuuden vuoksi päiväkohtaiset käyttörajat, joiden avulla kortin valtuutettu voi seurata kortin liiallista käyttöä. Korttirajojen lisäksi valtuuttajan tileihin on mahdollisuus laittaa päiväkohtaisia rajoituksia, joiden avulla valtuuttajan rahan käyttöä on mahdollista myös rajoittaa. (OPK lakipalvelut 2013).

4.6 Sijoitukset

Jos valtakirjassa on määrätty noudatettavaksi holhoustoimilain lupamenettelyä, on otettava huomioon seuraavat seikat. Valtuutettu tarvitsee maistraatin luvan tiettyjen sijoituskohteiden tai yhteisöosuuksien hankkimiseen. Lupaa ei tarvita esimerkiksi julkisyhteisön liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjojen hankkimiseen eikä muiden kuin tiettyjen erikoissijoitusrahastojen rahasto-osuuksien hankkimiseen. Lupa tarvitaan esimerkiksi pörssiin listautuvan yhtiön osakkeiden ostamiseen ja pankin liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjojen hankkimiseen. (OPK Lakipalvelut 2013).

Jos edunvalvontavaltuutuksessa on määritelty taloudellisten asioiden hoitamisesta ilman sijoituksia koskevia rajoituksia, on valtuutettu oikeutettu päättämään päämiehen sijoituksista itsenäisesti. Valtuutettu ei myöskään tarvitse maistraatin lupia päämiehen puolesta tekemiin sijoitustoimiin, jollei valtakirjassa niin ole määrätty. (OPK Lakipalvelut 2013).

4.7 Luoton ottaminen ja vakuuden antaminen

Jos valtuutus koskee taloudellisten asioiden hoitamista ilman velkoja tai panttauksia koskevia rajoituksia, valtuutettu päättää velan ottamisesta ja vakuuden antamisesta itsenäisesti. Valtuutettu ei tarvitse maistraatin lupia velan ottamiseen tai vakuuden antamiseen valtuuttajan puolesta, mikäli valtakirjassa ei ole siitä määrätty. (OPK Lakipalvelut 2013).

Laki ei kiellä valtuuttajaan itse päättämästä luottojen ottamisesta ja vakuuksien antamisesta, mutta käytännössä valtuuttajan itsenäisiin toimiin on suhtauduttava suurella varauksella. Onkin suositeltavaa, että valtuuttajan ja valtuutettu hoitavat päämiehen luottoihin ja vakuuksiin liittyvät asiat yhdessä. (OPK Lakipalvelut 2013).

4.8 Tallelokerot ja asiakirjasäilytys

Jos valtakirja koskee taloudellisia asioita, edunvalvontavaltuutetun on luetteloitava ne valtuuttajan varat ja velat, joita valtuutus koskee. Tästä syystä hänellä on oikeus käydä valtuuttajan tallelokerolla. Kun valtuutettu käy ensimmäisen kerran päämiehensä tallelokerolla, sen sisältö luetteloidaan pankin henkilökunnan valvonnassa. Luetteloinnista laaditaan pöytäkirja, jossa tallelokeron sisältö yksilöidään, ja jonka valtuutettu ja pankin edustaja allekirjoittavat. (OPK Lakipalvelut 2013).

5 Kyselytutkimuksesta

Kyselytutkimuksen tarkoituksena on selvittää pankin toimihenkilöiden tietoisuutta edunvalvontavaltuutuksesta. Kyselyn avulla selvitetään myös, kuinka hyvin toimihenkilöt tietävät edunvalvontavaltuutuksen hyödyt ja kuinka he kertovat edunvalvontavaltuutuksesta asiakkaille.

Saatuja vastauksia on käytetty hyväksi opinnäytetyön viimeisessä kappaleessa 7 ”Yhteenveto”. Saatujen vastausten pohjalta annetaan OP Helsingille tietoa toimihenkilöiden osaamisesta sekä pohditaan kuinka toimihenkilöiden osaamista voitaisiin kehittää.

5.1 Yleistä tutkimuksesta

Asiakkaiden tulee saada pankista asianmukaista apua edunvalvontavaltuutukseen liittyen ja toimihenkilöiden tulee osata neuvoa asiakkaita valtuutukseen liittyvissä kysymyksissä. Kyselytutkimuksen tarkoituksena on selvittää, kuinka hyvin toimihenkilöt tuntevat edunvalvontavaltuutuksen hyödyt ja kuinka he kertovat valtuutuksesta asiakkaille.

Kyselytutkimus on tehty Helsingin OP Pankin eri toimialoilla työskenteleville toimihenkilöille. Tutkimukseen vastanneet toimihenkilöt työskentelevät ympäri pääkaupunkiseutua olevissa henkilöasiakaskonttoreissa. Kyselylomakkeet lähetettiin niin isoihin henkilöasiakaskonttoreihin kuin pieniinkin henkilöasiakaskonttoreihin.

5.2 Kyselyn tulokset

Opinnäytetyön seuraavassa kappaleessa käydään tarkemmin läpi kyselylomakkeen vastauksia sekä syvennytään saatuihin vastauksiin.

Kyselylomake lähetettiin satunnaisesti 150 eri konttorissa työskenteleville toimihenkilöille ja kyselyyn vastanneista miehiä oli 20 ja naisia 80. Kyselyyn vastanneita oli yhteensä 100.

5.2.1 Toimihenkilökohtaiset kysymykset

Kyselytutkimuksen aluksi, kysymyksessä 1, selvitin toimihenkilöiltä heidän sukupuolen. Sukupuolella on oman kokemukseni mukaan suurikin merkitys siihen, kuinka asiakkaat kertovat omista asioistaan. Asiakkaiden on helpompi kertoa omista asioistaan naispuolisille toimihenkilöille kuin miespuolisille toimihenkilöille. Tämä johtuu siitä, että naispuoliset toimihenkilöt kuuntelevat ja ovat enemmän kiinnostuneita asiakkaiden asioista kuin miespuoliset toimihenkilöt.

Kyselyyn vastanneista 80 % oli naisia ja 20 % miehiä.

Kyselylomakkeen 2. kysymyksessä selvitettiin, missä OP Helsingin konttorissa toimihenkilö työskentelee. Vastauksia tuli ympäri pääkaupunkiseutua, koska kyselylomakkeet lähetettiin sattumanvaraisesti eri konttoreille, mutta suurimmat vastausluvut tulivat seuraavista konttoreista:

- Itäkeskus
- Columbus
- Mikonkatu
- Bulevardi
- Tikkurila
- Iso omena

OP Helsingin henkilöasiakas konttorit ovat hyvin erikokoisia ja sijaitsevat hyvinkin maantieteellisesti erilaisilla alueilla. Kyselyyn vastanneista suurimmat konttorit henkilömäärältään ovat Itäkeskus, Mikonkatu, Tikkurila ja Iso Omena. Kyselyyn vastanneista konttoreista pienimpiä henkilömäärältään on Columbus ja Bulevardi. Konttorit sijaitsevat eripuolilla pääkaupunkiseutua ja ovat asiakaskunniltaan hyvinkin erilaisia. Kaikissa edellä mainituissa konttoreita

on yksi yhdistävä tekijä. Kaikissa konttoreissa on suuret asiakas määrät ja asiakkaita tavataan useita kymmeniä päivässä.

Kyselylomakkeen 3. kysymyksessä selvitettiin, millä pankin toimialalla vastannut toimihenkilö työskentelee. Vastaukset jakautuivat eri toimialoille seuraavasti: päivittäisissä pankkipalveluissa työskentelee 50 %, rahoituksessa 20 % ja sijoituksessa 30 %.

Nykyisellä toimialalla on suurikin merkitys oman tämän hetkisen osaamisen kannalta. Päivittäispalveluissa työskentelevät toimihenkilöt ovat olleen pankissa töissä keskimäärin 1-4 vuotta. Päivittäispalveluissa luodaan toimihenkilölle perusteet pankkityöhön ja tämän jälkeen omaa osaamista lähdetään kehittämään sijoitus- tai rahoituspuolelle toimihenkilön oman kiinnostuksen mukaan.

Kyselylomakkeen 4. kysymyksessä selvitettiin kuinka kauan toimihenkilö on työskennellyt nykyisessä tehtävässään. Toimihenkilöistä 55,6 % on työskennellyt alle 5 vuotta, 33,3 % on työskenteleviä 5-10 vuotta ja 11 % vastaajista on työskennellyt yli 10 tehtävässään.

Kyselyn vastuksista ilmeni, että tällä hetkellä sijoituspuolella tai rahoituspuolella työskentelevät toimihenkilöt ovat olleet kauemmin pankissa töissä, kun päivittäispuolella palveluneuvonnassa tai kassalla työskentelevät toimihenkilöt. Sijoitus- ja rahoituspuolella toimihenkilöiden osaaminen on ihan eri tasolla kuin päivittäispalveluissa työskentelevissä toimihenkilöillä.

Kysymyksessä 5 selvitin toimialoittain kuinka monta asiakastapaamista toimihenkilöillä on keskimäärin viikossa. Vastaukset jakautuivat suhteellisen tasaisesti kahden vastausvaihtoehdon kesken. Toimihenkilöistä 44,4 % tapaa viikoittain keskimäärin 10-20 asiakasta ja 55,6 % yli 20 asiakasta viikoittain.

Asiakastapaamisten määrä heijastuu suoraan asiakastapaamisen laatuun ja siihen, mitä asiakkaan kanssa käydään läpi. Mikäli toimihenkilö tapaa useita kymmeniä asiakkaita päivällä, ei hän välttämättä kerkeä jokaisen asiakkaan kanssa käymään hyvin yksityiskohtaisesti heidän pankkipalveluitaan läpi. Ajanvarauksella asiakkaita tapaavat toimihenkilöt pystyvät paneutumaan asiakkaiden kanssa juuri heille sopiviin palveluihin, koska asiakas on tullut ajanvarauksella ja asioiden läpikäyntiin on varattu tietty määrä aikaa.

5.2.2 Toimihenkilöiden edunvalvontavaltuutuksen tuntemus, kysymys 6

Kyselylomakkeen 6. kysymyksessä selvitettiin toimihenkilöiden omaa henkilökohtaista edunvalvontavaltuutus tuntemustaan.

Niin kauan kuin ihminen on oikeustoimikelpoinen eli ymmärtää tekemiensä sopimusten merkityksen, voi hän antaa omaiselle tai muulle luotetulle henkilölle valtakirjoja eri tarkoituksiin.

Kyselyyn vastanneista 80 % oli kuullut edunvalvontavaltakirjoista kun taas 20 % vastaajista ei ollut valtakirjoista koskaan kuullut.

Päivittäiset palvelut	Tietoisia/hlö	Ei tietoisia/hlö
	20	10

Sijoituspalvelut	Tietoisia/hlö	Ei tietoisia/hlö
	30	0

Rahoituspalvelut	Tietoisia/hlö	Ei tietoisia/hlö
	10	10

Taulukko 1 Toimihenkilön edunvalvontavaltakirja tuntemus

Edellisessä kappaleessa 5.2.1 ”Toimihenkilökohtaiset kysymykset” selvitin millä toimialalla kyselyyn vastannut toimihenkilö työskentelee tällä hetkellä. Nykyisellä toimialalla on suurikin merkitys oman tämän hetkisen osaamisen kannalta. Päivittäispalveluissa työskentelevät toimihenkilöt ovat olleet pankissa töissä keskimäärin 1-4 vuotta. Aikaväli on todella lyhyt, sillä tuona aikana toimihenkilön täytyy oppia pankkipalveluiden perusasiat ja tämän jälkeen omaa osaamista lähdetään lisäämään oman kiinnostuksen mukaan sijoitus- tai rahoituspuolelle.

5.2.3 Edunvalvontavaltakirjat pankissa, kysymykset 7 ja 8

Kyselylomakkeessa 7. kohdassa kysyttiin: ”Kohtaatko työssäsi edunvalvontavaltakirjoja?” Vastauksissa oli paljon toimialakohtaisia eroja.

Vastanneista 66,7 % kohtaa työssään edunvalvontavaltakirjoja kun vastaavasti 33,3 % ei kohtaa valtakirjoja ollenkaan.

Toimiala	Kohtaan/hlö	En kohtaa/hlö
Päivittäinen	20	10
Rahoitus	0	20
Sijoitus	30	0

Taulukko 2 Edunvalvontavaltakirjat toimialoittain

Kyselylomakkeen 8. kohdassa kysyttiin: "Kuinka tietoisia asiakkaat ovat edunvalvontavaltakirjoista?" Tämänkin kysymyksen vastauksissa oli pitkälti toimialakohtaisia eroja.

Vastaajista 55,6 % oli sitä mieltä, etteivät pankin asiakkaat ole lainkaan tietoisia edunvalvontavaltakirjoista ja kun vastaavasti 44,4 % oli sitä mieltä, että asiakkaat ovat kohtalaisen tietoisia. Vastauksista on havaittavissa hajontaa siltä osin millä toimialalla kyselyyn vastannut toimihenkilö tällä hetkellä työskentelee.

Toimiala	Päivittäiset pankki-palvelut	Sijoitus	Rahoitus
Hyvin	0	0	0
Kohtalaisen	10	20	0
Ei lainkaan	30	0	20

Taulukko 3 Asiakkaiden tietoisuus edunvalvontavaltuutuksesta

Kyselylomakkeen kysymysten 7 ja 8 vastaukset riippuvat paljon toimihenkilön tämän hetkisestä toimialasta sekä omasta osaamisesta työssään. Edunvalvontavaltakirjoilla asioiminen on yleistynyt ja valtakirjoja esiintyy usein, mutta toimialasta riippuen toimihenkilöt eivät välttämättä ymmärrä valtakirjan tarkoittavan edunvalvontavaltakirjaa. Toimihenkilöt sekoittavat edunvalvontavaltakirjan holhoustoimilain mukaiseen edunvalvontaan.

5.2.4 Edunvalvontavaltuutuksen sisältö, kysymys 10

Kyselylomakkeessa 10. kohdassa kysyttiin: "Kenelle valtuutus on yleensä edunvalvontavaltakirjassa annettu?" Vastanneiden kesken valtuutukset on jakautunut seuraavasti

Vastanneista 66,6 % on kohdannut edunvalvontavaltakirjoja, joissa valtuutus on annettu valtakirjan laatijan puolisolalle. 33,3 % vastanneista on vastaavasti kohdannut valtuutuksia, joissa valtuutus on annettu lapselle.

Edunvalvontavaltakirjaa tehtäessä valtuuttajan tulee tarkasti miettiä, mihin asioihin hän halua valtakirjan tehdä sekä kuka hänen lähipiiristään on sellainen keneen hän eniten luottaa. Kyselylomakkeen tulosten mukaan edunvalvontavaltakirjoissa valtuutus annetaan joko valtakirjan laatijan puolisolalle tai lapsille. Valtuutuksen antajan tulisi miettiä kannattaako valtuutusta välttämättä antaa omalle puolisolleen, koska yleensä puoliso on saman ikäinen kuin valtuuttaja itse. Asioiden hoidon kannalta oman puolison valtuuttaminen voi olla huono vaihtoehto, jos puoliso onkin valtuutuksen voimaantullessa siinä kunnossa, ettei hänkään pystykään valtuuttajana toimimaan.

Kohdassa 10 on eritelty erilaisia asioita, joita varten valtuutukset on asiakkaiden keskuudessa annettu. Toimihenkilöiden kohtaamisissa edunvalvontavaltakirjoissa valtuutukset ovat olleet lähestulkoon aina samanlaiset muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Tärkeimmiksi valtuutuksen kohdiksi asiakkaiden keskuudessa kyselyssä nousi pankkipalveluiden kuten laskujen maksaminen (46,6 %), pankkitalletusten avaaminen (20,1 %), sijoitusten hoitamista varten (22,2 %) ja vakuutusasioiden hoitamista varten (11,1 %). Ainoastaan muutamissa yksittäisissä tapauksissa oli annettu valtuutus lahjoitusten hoitamista varten.

Edunvalvontavaltakirjalla asiakkaat haluavat varautua omien taloudellisten asioiden laaja-alaiseen hoitamiseen, vaikka he eivät itse heikentyneen terveydentilansa vuoksi pystyiskään asioitaan hoitamaan.

5.2.5 Edunvalvontavaltakirjasta kertominen, kysymys 11

Kyselylomakkeen 11. kohdassa kyselin toimihenkilöitä kuinka monelle asiakkaalle he kertovat edunvalvontavaltakirjoista viikoittaisissa asiakastapaamisissaan.

Saadut vastaukset jakoutuivat pitkälti sen pohjalta millä toimialalla toimihenkilö toimii. 44,4 % toimihenkilöistä ei kerro asiakkaille lainkaan edunvalvontavaltuutuksesta kun taas 55,6 % toimihenkilöistä kuitenkin puhuu valtuutuksesta 1-5 asiakkaalle viikossa.

Kuten jo kappaleessa 5.2.1 ”Toimihenkilökohtaiset kysymykset” totesin, asiakastapaamisten määrä heijastuu suoraan asiakastapaamisen laatuun. Mikäli toimihenkilö tapaa useita kymmeniä asiakkaita päivällä, ei hän välttämättä kerkeä jokaisen asiakkaan kanssa käymään hyvin yksityiskohtaisesti heidän pankkipalveluitaan läpi. Vastaavasti ajanvarauksella asiakkaita tapaavat toimihenkilöt pystyvät paneutumaan asiakkaiden kanssa juuri heille sopiviin palveluihin, koska asiakas on tullut ajanvarauksella ja asioiden läpikäyntiin on varattu tietty määrä aikaa.

5.2.6 Sanalliset vastaukset, kysymys 12

Kyselylomakkeen viimeisessä kohdassa pyysin toimihenkilöiltä vapaamuotoisia vastauksia edunvalvontavaltakirjoissa kohtaamiinsa haasteisiin.

Vapaamuotoiset kommentit päivittäispalveluiden puolelta edunvalvontavaltuutuksen liittyen olivat:

- Ihmiset eivät aina tiedä, että asia hoituu maistraatissa
- Eivät tiedä omaehtoisesta edunvalvonnasta
- Jotain haasteita dokumenttien puutteellisuuden vuoksi

- Haasteena koen, etteivät ihmiset ole tietoisia valtuutuksista

Vapaamuotoiset kommentit rahoituspalveluiden puolella olivat:

- Valtakirjat ovat usein puutteellisesti täytettyjä

Sijoituspuolen toimihenkilöt eivät kommentoineet vapaamuotoiseen kommenttikenttään mitään.

6 Lakimiehen haastattelu

Kyselylomaketta täydentäen haastattelin OP Helsingissä työskentelevää lakimiestä edunvalvontavaltakirjan laatimiseen liittyen. Haastattelun tarkoituksena on selvittää kuinka paljon Helsingin OP lakipalveluissa laaditaan edunvalvontavaltakirjoja ja onko valtakirjojen laatimisessa havaittavissa jotain toistuvia yhteneväisyyksiä.

6.1 Työnkuva, kysymys 1

”Kuinka kauan olet tehnyt lakimiehen töitä?”

Viisi vuotta

6.2 Edunvalvontavaltakirjan laadinta, kysymykset 2 ja 4

”Kuinka usein tapaat asiakkaan, joka haluaa laatia edunvalvontavaltakirjan?”

Viikoittain

”Milloin olet viimeksi laatinut asiakkaalle edunvalvontavaltakirjan?”

Viime viikolla

6.3 Edunvalvontavaltakirja ja asiakkaat, kysymykset 5 ja 6

”Minkä ikäiset asiakkaat ovat halukkaita laatimaan edunvalvontavaltakirjan?”

60-70 vuotiaat eläkeläiset

”Minkälaisissa elämäntilanteissa asiakkaat laativat edunvalvontavaltakirjan?”

Vaihtelevissa tilanteissa. Riippuu paljon asiakkaista.

6.4 Valtakirjan sisältö, kysymys 7

”Kenelle valtuutus yleensä annetaan?”

Puolisolle tai lapselle, riippuu paljon asiakkaasta.

6.5 Valtakirjan laatimisen haasteet, kysymys 8

”Kohtaatko työssäsi jotain haasteita edunvalvontavaltakirjan laatimiseen liittyen?

En.

Tekemäni haastattelun perusteella käy ilmi, että edunvalvontavaltuutuksesta kerrotaan lakipalveluissa asiakkaille ja edunvalvontavaltakirjoja laaditaan paljon. Asiakkaat varautuvat tulevaisuudessa oman toimintakykynsä heikentymiseen edunvalvontavaltuutuksella, mikäli saavat toimihenkilöltä riittävästi tietoa valtuutuksen laatimisesta ja sen hyödyistä.

7 Yhteenveto

Tein opinnäytetyön OP Helsingille ja työn aiheeksi valitsin edunvalvontavaltuutuksen, sillä halusin tehdä opinnäytetyön aiheesta, josta saisin itse mahdollisimman paljon uutta tietoa. Olen kohdannut työssäni usein asiakkaita, jotka tulevat kyselemään neuvoa puolisonsa asioiden hoitoon, koska puoliso on joutunut äkillisesti sairaalahoitoon eikä heillä ole käyttöoikeutta puolison tiliin. Pankkisalaisuuden vuoksi toisen henkilön pankkiasioita ei voi antaa kenellekään tietoa, mikäli hänellä ei ole siihen asianmukaista oikeutta. Edes avioliitto ei ole tarpeeksi pätevä syy toisen henkilön pankkiasioista puhumiseen, vaikka asiakkaat usein näin luulevat.

Edunvalvontavaltuutus oli aiheena itselleni alkuun tuntematon, enkä oikein varmasti tiennyt mistä valtuutuksessa on kysymys. Olin kuullut valtuutuksesta jossain yhteydessä, mutta ymmärsin sen vastaavan holhoustoimilain mukaista edunvalvontaa. Tutustuin edunvalvontavaltuutus aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen ja erilaisiin materiaaleihin, joista sain opinnäytetyöni kannalta kattavaa teoriaa. Teoriasta olen saanut paljon hyödyllistä tietoa päivittäisen työhöni kannalta sekä voin hyödyntää oppimaani työssäni, kun kerron edunvalvontavaltuutuksesta asiakkaileni.

Ennen kyselytutkimuksen toteuttamista tein oman kokemukseni perusteella päätelmiä siitä, minkälaisia vastauksia tulisin toimittain toimihenkilöiltä saamaan. Vastauksia analysoidessani oli hauska huomata kuinka lähellä todellisuutta omat päätelmäni oikeasti olivat.

Edunvalvontavaltuutus on lähes tuntematon toimihenkilöille, jotka työskentelevät pankin päivittäisissä palveluissa. Päivittäisissä pankkipalveluissa tavataan useita kymmeniä asiakkaita päivässä joko pankin kassapalveluissa tai palveluneuvonnan puolella. Toimihenkilöt ovat saat-

taneet joskus kuulla edunvalvontavaltuutuksesta, mutta valtuutus sekoitetaan hyvin helposti holhoustoimilain mukaiseen edunvalvontaan kuten itsekin alkuun sekoitin.

Sijoitus- ja rahoituspuolella työskentelevillä toimihenkilöillä työntekeminen on huomattavasti rauhallisempaa, sillä he hallitsevat itse kalentereitaan ja heille varataan tapaamisia sen mukaan miten kalenterit ovat auki. Heidän tietämyksensäkin edunvalvontavaltuutuksesta on huomattavasti parempi. Tämä johtuu pitkälti toimihenkilöiden pidemmästä pankki työurasta sekä heillä on huomattavasti paremmin aikaa paneutua asiakkaiden kanssa juuri heille sopiviin palveluihin.

Päivittäispalveluissa toimihenkilöt tapaavat päivittäin useita asiakkaita. Heillä ei ole kiireen vuoksi mahdollisuutta keskittyä perusteellisesti jokaisen asiakkaan tarpeisiin, eivätkä he pysty ajan rajallisuuden vuoksi kaikkeen myöskään paneutumaan. Tämän vuoksi päivittäisistä palveluista olisi ehdottoman tärkeä tehdä ajanvarauksia muille toimille.

Sijoitus- ja rahoituspuolella asiakas määrät ovat huomattavasti pienempiä ja asiakkaat ovat iältään hieman iäkkäämpää kuin mitä päivittäispalveluissa. Nämä toimihenkilöt ottavat asiakkaita vastaan ainoastaan ajanvarauksella ja näin ollen heillä on aikaa syventyä asiakkaan tarpeisiin. Sijoituspuolella työskentelevät toimihenkilöt myös luovat asiakkaiden kanssa paljon läheisimpiä asiakassuhteita, koska he tapaavat samat asiakkaat useamman kerran vuodessa.

Toimihenkilöiden välinen edunvalvontavaltuutukseen liittyvä tiedon puute johtuu vahvasti koulutuksen puutteesta. Päivittäispalveluiden koulutuksessa käsitellään yleensä juuri sillä hetkellä ajankohtaisia asioita eikä toimihenkilöiden omaa osaamista parempana ja osaavana työntekijänä lisätä. Toimihenkilöille tulisi pitää pieni muotoinen koulutus, esimerkiksi aamulla ennen konttoreiden avautumista, jossa käsiteltäisiin edunvalvontavaltuutuksen pääperiaatteet. Koulutuksesta varmasti jokainen saisi edes jotain hyötyä omaan päivittäiseen tekemiseensä parempana työntekijänä. Koulutuksen avulla toimihenkilöt voisivat pääpiirteittäin kertoa asiakkaille edunvalvontavaltuutuksen hyödyistä tai varata asiakkaille aikaa, mikäli haluvat keskustella edunvalvontavaltuutuksesta laajemmin toimihenkilön kanssa.

Edunvalvontavaltuutusta tulisi myös ylipäättään käydä enemmän läpi pankin koulutuksissa. Toimihenkilöt pääsisivät kyselemään valtuutuksesta sellaisilta asiantuntijoilta, jotka ovat perehtynyt edunvalvontavaltuutus aiheeseen ja osaavat antaa vastauksia toimihenkilöiden epäselviin kysymyksiin.

Tällä hetkellä konttoreissa on pitkälti sellainen tilanne, ettei toimihenkilöillä ole edunvalvontavaltuutuksen perustietoa, eivätkä he pysty tämän vuoksia asiakkaille valtuutuksesta kertomaan. Pankissa työskentelee paljon toimihenkilöitä, jotka ovat todella tietoisia edunvalvon-

tavaltuutuksen hyödyistä ja he voisivat tulla kouluttamaan kollegoitaan eri toimipisteisiin. Koulutuksella saataisiin parannettua asiakastytyvääisyyttä.

Pankin puolesta olisi erinomaisen tärkeää, että valtuutuksesta kertomiseen annettaisiin kaikille toimihenkilöille yhteneväinen ohjeistus. Tällä hetkellä oma toimintatapani on, että kerron asiakkaalle valtuutuksen tarkoituksen ja kuka valtuutuksen tekee. En lähde käymään asiakkaan kanssa valtuutuksen laatimista tarkemmin läpi, sillä en ole valtakirjan laatimisen asiantuntija enkä halua antaa asiakkaalle väärää tietoa valtakirjaan liittyen. Mikäli asiakas haluaa valtuutuksen laatia, varaan hänelle aikaa pankin lakimiehelle. Lakimies käy asiakkaan kanssa valtuutuksen kunnolla läpi ja samalla voivat laatia asiakkaalle edunvalvontavaltakirjan. Olen kokenut edellä mainitun toimintatavan itselleni työhöni sopivaksi ja tällä toiminnalla saa pienennettyä väärin ymmärryksen riskiä. Yhteneväisellä ohjeistuksella välttyttäisiin väärän tiedon antamisesta asiakkaille ja ohjeesta toimihenkilöt pystyisivät tarkistamaan mitä he saavat asiakkaille kertoa ja mikä tieto taas on lakimiesten kerrottava. Ohjeistuksella saataisiin vähennettyä toimihenkilöiden eriävien ohjeistusten antamista.

Edunvalvontavaltakirjat alkavat varmasti tulevaisuudessa yleistymään, kun asiakkaiden tietoisuus valtuutuksen mahdollisuudesta lisääntyy. Tästä syystä toimihenkilöiden kouluttaminen ja yhteneväiset toimintaohjeet ovat erittäin tärkeää. Toimihenkilöiden on tärkeä tietää, mitä edunvalvontavaltuus tarkoittaa ja miten valtuuttajan asiointi jatkuu valtuutuksen vahvistamisen jälkeen. Tällä hetkellä tiedossa on puutteita, mutta koulutusta lisäämällä saadaan toimihenkilöt koulutettua tasolle, joka hyvän asiakaskokemuksen kannalta on välttämätöntä.

Lähteet

Painetut lähteet

Antila, T. 2007. Edunvalvontavaltuutus. Helsinki: WSOYpro.

Kangas, U. 2006. Perhe- ja perintöoikeuden alkeet. Helsinki: Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta.

Laakkonen, S. 2016. OP Taloudessa 1/16. Helsinki.

Mäki-Petäjä-Leinonen, A. 2007. Edunvalvontavaltuutus - Uusi oikeudellinen väline. Helsinki. Muisti 5/2007. 2007.

Parviainen, E & Rubanin, M. 2009. Holhoustoimen lainsäädäntö. Helsinki: Edita.

Sarvimäki, A. 2010. Vanhuus ja haavoittuvuus. Helsinki: Edita.

Välimäki 2008. Holhoustoimen pääpiirteet. Helsinki: WSOYpro.

Sähköiset lähteet

Edunvalvonnan tarpeen arviointi. 2009. Maistraatti. Viitattu 11.3.2016.
<http://www.maistraatti.fi/fi/palvelut/holhoustoimi/edunvalvonnan-tarve-ja-sen-jarjestaminen/>

Edunvalvontavaltuutus. 2013. Oikeusministeriö. Viitattu 5.3.2016.
<http://www.oikeus.fi/fi/index/esitteet/edunvalvontavaltuutus.html>

Hallituksen esitys. 2006. Hallitus. Viitattu 1.2.2016.
<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2006/20060052>

Laki edunvalvontavaltuutuksesta 25.5.2007/648. Viitattu 10.3.106.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070648>

Laki holhoustoimesta 1.4.1999/442. Viitattu 11.3.2016
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990442>

Maistraatti 2016. Edunvalvoja. Viitattu 20.3.2016.

<http://www.maistraatti.fi/fi/palvelut/holhoustoimi/edunvalvonnan-tarve-ja-sen-jarjestaminen/>

Julkaisemattomat lähteet

OPK Lakipalvelut 2008.

OPK Lakipalvelut 2013.

Taulukot

Taulukko 1	Toimihenkilön edunvalvontavaltakirja tuntemus	23
Taulukko 2	Edunvalvontavaltakirjat toimialoittain	23
Taulukko 3	Asiakkaiden tietoisuus edunvalvontavaltuutuksesta.....	24

Liitteet

Liite 1 Edunvalvontavaltakirja, malli 1	34
Liite 2 Edunvalvontavaltakirja, malli 2	36
Liite 3 Kyselylomake toimihenkilöille	39
Liite 4 Kyselylomake lakimiehelle	41

Liite 1 Edunvalvontavaltakirja, malli 1

VALTUUTTAJA	Testi Tauno (syntymäaika) Lähiosoite Postinumero ja toimipaikka
VALTUUTETTU	Valtteri Valtuutettu (syntymäaika) Lähiosoite Postinumero ja toimipaikka
VALTUUTUS	<p>Valtuutan Valtteri Valtuutetun edustamaan minua</p> <ol style="list-style-type: none">1) omaisuuttani koskevissa sekä muissa taloudellisissa asioissa2) sellaisissa henkilöäni koskevissa asioissa, joiden merkitystä en kykene itse ymmärtämään sillä hetkellä, jolloin valtuutusta on käytettävä. <p>Määrään valtuutuksen tulemaan voimaan siinä tapauksessa, että tulen sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistani.</p> <p>Paikka ja aika</p> <p>Testi Tauno Ammatti, Kaupunki</p>

TODISTAJAT

Samanaikaisesti läsnä olleina esteettöminä todistajina vakuutamme, että Testi Tauno, jonka henkilöllisyyden olemme tarkistaneet, on omakätisesti allekirjoittanut tämän edunvalvontavaltakirjan. Toteamme, että Testi Tauno on tehnyt valtakirjan vapaasta tahdostaan ja että hän on kyennyt ymmärtämään sen merkityksen.

Paikka ja aika

Tiina Tarkastaja
ammatti, Kaupunki
syntymäaika
Lähiosoite
Postinumero

Tuuli Todistaja
ammatti, Kaupunki
syntymäaika
Lähiosoite
Postinumero

Liite 2 Edunvalvontavaltakirja, malli 2

VALTUUTTAJA Testi Tauno (syntymäaika)
 Lähiosoite
 Postinumero

VALTUUTETTU Valtteri Valtuutetun (syntymäaika)
 Lähiosoite
 Postinumero

TOISSIJAINEN VALTUUTETTU
 Matti Meikäläinen (syntymäaika)
 Lähiosoite
 Postinumero

VARAVALTUUTETTU Liisa Meikäläinen (syntymäaika)
 Lähiosoite
 Postinumero

VALTUUTUS Valtuutan Valtteri Valtuutetun edustamaan minua
 1) omaisuuttani koskevissa ja muissa taloudellisissa asioissani
 sekä
 2) sellaisissa henkilöäni koskevissa asioissa, joiden merkitystä
 en kykene ymmärtämään sillä hetkellä, jolloin valtuutusta on
 käytettävä.

Määrään valtuutuksen tulemaan voimaan siinä tapauksessa, että
tulen sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikenty-
neen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemät-
tömäksi huolehtimaan asioistani.

Omaisuuttani koskevien asioiden hoito

Valtuutettu on tämän valtakirjan nojalla muun ohella oikeutettu
myymään tai muuten luovuttamaan omistamiani kiinteistöjä sekä
hakemaan kiinnityksiä ja perustamaan panttioikeuksia niihin.

Valtuutettu ei saa ilman maistraatin lupaa antaa pantiksi eikä luovuttaa omistamiani Asunto Oy X-nimisen yhtiön osakkeita nro 1-10 eikä luovuttaa niiden nojalla hallittua huoneistoa määräaikaisella sopimuksella toisen käytettäväksi pitemmäksi ajaksi kuin viideksi vuodeksi. Valtuutettu on valtuutuksen vahvistamisesta lähtien oikeutettu antamaan puolestani kullekin lapselleni ja lapsenlapselleni heidän kunakin syntymäpäivänään enintään 300 euron suuruisen rahalahjan.

Valtuutetun on kahden vuoden välein annettava maistraatille tili omaisuuteni ja muiden taloudellisten asioideni hoitamisesta. Ensimmäinen tilikausi päättyy kuitenkin jo edunvalvontavaltuutuksen vahvistamisvuotta seuraavan kalenterivuoden päättyessä.

Henkilöäni koskevien asioiden hoito

Tehdessään päätöksiä sellaisista henkilöäni koskevia asioista, joiden merkitystä en kykene ymmärtämään, valtuutetun on noudatettava 1.1.2008 allekirjoittamaani hoitotahtoa, joka on tämän valtakirjan liitteenä.

Toissijainen valtuutettu ja varavaltuutettu

Nimeän Matti Meikäläisen toissijaiseksi valtuutetuksi sen varalta, että Matti Meikäläinen ei ota valtuutetun tehtävää vastaan, luopuu siitä tai tulee pysyvästi estyneeksi hoitamaan sitä. Nimeän Liisa Meikäläisen varavaltuutetuksi sen varalta, että Matti Meikäläinen tai Valtteri Valtuutettu tulee sairauden tai esteellisyyden vuoksi taikka muusta syystä tilapäisesti estyneeksi hoitamaan valtuutetun tehtävänsä.

Paikka ja aika

Testi Tauno
ammatti, Kaupunki

TODISTAJAT

Samanaikaisesti läsnä olleina esteettöminä todistajina vakuutamme, että Testi Tauno, jonka henkilöllisyyden olemme tarkistaneet, on omakätisesti allekirjoittanut tämän edunvalvontavaltakirjan. Toteamme, että Testi Tauno on tehnyt valtakirjan vapaasta tahdostaan ja että hän on kyennyt ymmärtämään sen merkityksen.

Paikka ja aika

Tauno Todistaja
ammatti, Kaupunki
syntymäaika
Lähiosoite
Postinumero

Tiina Todistaja
ammatti, Kaupunki
syntymäaika
Lähiosoite
Postinumero

Liite 3 Kyselylomake toimihenkilöille

Hyvä työntekijä!

Olen Laurean Ammattikorkeakoulun viimeisen vuoden liiketalouden opiskelija ja teen opin-
näytetyöni edunvalvontavaltuutuksesta. Tutkin työssäni edunvalvontavaltuutuslakia sekä sitä
kuinka edunvalvontavaltuutuksesta kerrotaan asiakkaillemme päivittäisissä asiakastapaamis-
sa.

Tutkimuksen kohderyhmäksi valitsin pankin eri toimialoilla työskenteleviä toimihenkilöitä,
jotka tapaavat asiakkaita erilaisissa asiakastapaamisissa.

Kyselyyn vastaaminen vie sinulta vain muutaman minuutin ja vastauksista saan opinnäytetyö-
höni paljon hyödyllistä tietoa.

1. Sukupuoli Nainen Mies

2. Konttori, jossa toimin _____

3. Tiimi

Pankkipalvelut Vakuutus Sijoitus

4. Kuinka kauan olet tehnyt kyseistä tehtävää?

alle 5 vuotta 5-10 vuotta yli 10 vuotta

5. Kuinka monta asiakastapaamista sinulla on keskimäärin viikossa?

alle 5 5-10 yli 10

6. Onko edunvalvontavaltakirja sinulle tuttu?

kyllä ei

7. Kohtaatko työssäsi edunvalvontavaltakirjoja?

kyllä ei

8. Kuinka tietoisia asiakkaat ovat edunvalvontavaltakirjoista?

hyvin kohtalaisen ei lainkaan

9. Kenelle valtuutus on yleensä annettu?

puoliso lapsi joku muu, kuka

10. Minkälaisia asioita varten asiakkaat edunvalvontavaltakirjoja laativat?

Pankkiasioita kuten laskujen maksamista varten
Pankkitalletustilien avaamista varten
Sijoitusten hoitamista varten
Kiinteistön myymistä varten
Vakuutusasioiden hoitamista varten
Lahjoituksen antamista varten

11. Kuinka monelle asiakkaalle kerrot edunvalvontavaltakirjasta ja sen hyödyistä?

kyllä ei

11. Kohtaatko työssäsi jotain haasteita edunvalvontavaltakirjoihin liittyen?

Kiitos vastauksistasi!

Tulokset käsitellään nimettöminä.

Ystävällisin terveisin,

Lotta-Noora Ropponen

Liite 4 Kyselylomake lakimiehelle

Hyvä lakimies!

Olen Laurean Ammattikorkeakoulun viimeisen vuoden liiketalouden opiskelija ja teen opinnäytetyöni edunvalvontavaltuutuksesta. Tutkin työssäni edunvalvontavaltuutuslakia sekä sitä kuinka edunvalvontavaltuutuksesta kerrotaan asiakkaillemme päivittäisissä asiakastapaamisissa.

Tutkimuksen kohderyhmäksi valitsin pankin eri toimialoilla työskenteleviä toimihenkilöitä, jotka tapaavat asiakkaita erilaisissa asiakastapaamisissa.

Kyselyyn vastaaminen vie sinulta vain muutaman minuutin ja vastauksista saan opinnäytetyöhöni paljon hyödyllistä tietoa.

1. Kuinka kauan olet tehnyt lakimiehen töitä?

___ alle 5 vuotta

___ 5-10 vuotta

___ yli 10 vuotta

3. Kuinka usein tapaat asiakkaita, jotka haluavat laatia edunvalvontavaltakirjan?

___ kerran viikossa

___ useammin kuin kerran viikossa

4. Milloin viimeksi olet laatinut asiakkaalle edunvalvontavaltakirjan?

5. Minkä ikäiset asiakkaat ovat halukkaita laatimaan edunvalvontavaltakirja?

6. Minkälaisissa elämäntilanteissa valtuutus annetaan?

7. Kenelle edunvalvontavaltuutus yleensä annetaan?

8. Kohtaatko työssäsi jotain haasteita edunvalvontavaltakirjan laatimiseen liittyen?

Kiitos vastauksestasi!

Tulokset käsitellään nimettöminä.

Ystävällisin terveisin,

Lotta-Noora Ropponen